

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXVI.

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisorile nefrancate nu se
primesc.
Manuscrisul nu se retrimite.
INSERATE
se primesc la Administrațiune în
Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena: la M. Dukas Nachf.,
Nux. Augenföld & Emeric Les-
ner, Heinrich Schalek, A. Op-
pelik Nachf., Anton Oppelik.
In Budapesta la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bernat, Iuliu
Leopold (VII. Erzsébet-körút).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
rie garmond pe o colonă 10
bani pentru o publicare. Pu-
blicar: mai dese după tarifară
și învoială. — **RECLAME** pe
pagina 3-a o seriă 20 bani

„GAZETA“ iese în de-care zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
Nr. de Duminică 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
Nr. de Duminică 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate ofi-
ciile poștale din intru și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 30. etajiu
I. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul în casă: Pe un an
24 cor., pe șase luni 12 cor.,
pe trei luni 6 cor. — Un om-
plătar 10 bani. — Atât abona-
mentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 235. Brașov, Joi 23 Octomvrie (5 Noemvrie). 1903.

Teoria și praxa în armată.

E interesantă așteptarea, ce se face în Ungaria și în Austria programului militar al contelui Tisza, care, fiind primit de partidul liberal, a devenit programul acestui partid. Acele foi ungueresci, cari reprezintă vederile majorității, sunt de părere, că amintitul program cuprinde un șir de concesiuni, ce vor forma bazele viitoarei maghiarisări a acelei părți a armatei comune, care se recrutează din Ungaria. Cele opoziționale privesc asemenea în concesiunile puse în vedere cu consimțământul coronei, un pas făcut spre realizarea aspirațiilor naționale maghiare, der sunt nemulțumite cu ce s'a dobândit și nici că se încred în asigurările ministrului-președinte. Tisza, dîc foile opoziționale, dîce una și se gîndesce la alta, programul lui e în fond tot ordinul de dî dela Chlopy.

In Austria pîrerile asupra efectelor programului militar adoptat de partidul liberal sunt erîși deosebite. Aici predomină îngrijirea pentru comunitatea și unitatea armatei imperiale și nu e nimeni care se admită, că s'ar pute susține această comunitate și unitate și atunci, cînd partea ungară a armatei s'ar maghiarisa.

Dincolo de Laita partea cea mai mare a omenilor politici de toate nuanțele crede, că prin concesiunile făcute de rîndul acesta de coronă aspirațiilor maghiare, s'a aruncat sîmînța separării în două a armatei, și s'a prejudecat cumplit intereselor comunității ei, care cu timpul va înceta de sine. Sunt însă mai ales între notabilitățile, ce stau în contact strîns cu cercurile militare superioare, — ne mai vorbind de aceste din urmă — mulți, cari mînașă apa pe mîra opoziției maghiare afirmînd, că una este teoria punctelor

din programul militar al lui Tisza și cu totul alta va fi practica lor, care atîrnă de la posibilitatea tehnică-militară. Cu alte cuvinte multe s'au cerut și s'au promis, nu toate însă vor pute fi duse în împlinire. La executarea punctelor programului va ave primul cuvînt conducerea și administrațiunea armatei. Acesta nici n'ar pute să rîstîrne așa numai de ađi pe mîne toate cu fundul în sus de dragul acelor puncte, ci va trebui să țină sîmă de exigențele reale neapîrate, și decî în praxă tendența de maghiarisare va întîmpina din partea administrației de rîsboi greutăți însemnate. Acesta e chiar neîncunjurabil, deorece și ađi ca și pînă acuma conducerea armatei e hotărîtă a păstra cu rigurositate comunitatea și unitatea armatei.

Interpretul acestor vederi, pe cari le-am pute numi oficiose, s'a făcut în Austria unul din deputații de frunte, contele Stürgkh, într'o convorbire ce a avut'o c'un redactor al dîarului „N. fr. Presse“ din Viena.

Interesantă e cu deosebire acea parte a esunerei numitului conte, ce se referă la punctele programului lui Tisza, cari, în afară de limba de comandă și de serviciu, tratéză despre introducerea succesivă a limbii maghiare în ale armatei. „Tendența acestor postulate“, dîce el, „este de a se depărta de unitate și de a împinge înainte momentele de separare. Acestă tendință și ignorarea arbitrară a faptului, că nu toate trupele ce se recrutează pe teritoriul statului ungar, ba numai o minoritate constă din fi ai națiunii maghiare, forméză două momente caracteristice ale acestui program“.

Administrațiunea armatei comune, după ce odată s'a apucat pe drumul concesiunilor, o va ave de furcă cu șovinismul maghiar dominant, decă va refusa și în viitor a ține sîmă de ficțiunea, că în Ungaria toți cetă-

țenii sunt Maghiari și că decî și regimentele trebuie să fie „maghiare“ er nu „ungare“.

Noul guvern in clubul liberal. Ieri, Marți, noii miniștri s'au întors din Viena la Budapesta, unde au sosit sîra la 7. De la gară s'au dus direct la clubul liberal, unde erau preșenți un număr forte mare de membri. Ivirea lor în localitățile clubului a fost întîmpinata cu „eljen“-urî sgomotoșe.

Ministrul președinte Stefan Tisza și-a schițat programul, indicînd principiile conducătoare, ce le va urma guvernul sîu. Va urma o direcție patriotică și națională, va menține echilibrul bugetar și-și va da silința a rezolva cestiunile economice.

Ađi, Mercuri, guvernul se va prezenta camerei. Se crede, că acesta nu va merge așa de neted, cum se dîcea, — dovadă că ședința camerei magnașilor e fixată numai pentru ora 4 d. a.

Ministrul de rîsboi și limba maghiară Față cu scirea adusă de foile maghiare, că ministrul de rîsboi a dat un ordin referitor la inscripțiile în limba maghiară pe căsărmi și alte edificii militare, — „Biroului telegrafic ungar“ i-se anunță din Viena:

„Din sorginte competentă suntem informați, că pînă acum nu s'a dat nici un ordin cu privire la inscripțiile maghiare pe casărmi și alte edificii militare“.

Retragerea d-lui Stătescu. Ministrul român al justiției d. Eugen Stătescu, și-a dat dimisia și va pleca în străinătate pentru căutarea sănătății. In locul d-sale a fost numit d. Al. Gianni, fost în timpul din urmă consilier la înalta curte de casșatie și justiție, care s'a prezentat Lunî la ora 1 la ministeriu, unde a avut loc recepțiunea personalului. Noul ministru de justiție este în etate de 68 ani și și-a început cariera publică la 1861.

Combes în ajunul retragerii. Cu toate discursurile fulminante îndreptate contra bisericii de cătră ministrul-președinte frances, coaliția republicană-radicală socialistă, se vede că a început să-labandoneze. Șeptemîna trecută la desbaterea bugetului mai mulți deputați socialisti au votat cu opoziția, așa că mai multe poziții din buget au trebuit șterse. Votul acesta a avut un efect deprimător asupra lui Combes, așa că el se gîndesce forte serios să se retragă de la guvern.

Tisza și kossuthiștii.

Cronica evenimentelor interne s'a îmbogățit dîlele din urmă cu ceva nou de tot.

Se vorbesce de un „pact“ (unii îl numesc apropiere) între contele Tisza și partidul kossuthist. Acest nou „pact“ are drept basă postulatale, căroua le-a dat expresie vice-președintele Toth și cari ne sunt cunoscute. Postulatele din cestiune, cari se învîrt în jurul reformei electorale, au fost augmentate cu desideratele ce le-a prezentat partidul prin graiul lui Polonyi ministrului președinte Tisza și cari realizîndu-se, kossuthiștii n'ar mai face obstrucție.

Etă de ce se tractéză: Polonyi, ca și Toth, a cerut o nouă arondare a cercurilor electorale, votarea după comune, reducerea censului și acceptarea clasei industriașilor și muncitorilor în listele electorale.

Contele Tisza a declarat, că reforma electorală și de altfel el ar fi luat'o în programul sîu și că va face să devină lege, prezentînd în privința acesta un proiect într'un timp, ca alegerile viitoare să se facă pe basa noiei legi, de cumva incidentele neprevădute nu l'ar silî să disolve mai curînd camera. In ce privesce pe muncitorî, punctul de vedere al noului guvern culminează în aceea, că în locul socialismului de stat pune greutate pe autonomie cu tendența, ca elita patriotică a muncitorilor să dobîndescă dreptul electoral.

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Problema școlii moderne.*

Școlă și familia.

(Post-scriptum.)

Ce e de făcut în fața atîtor neajunsuri și obstacole, ce le întîmpină dîlnic școlă în opera sa de educațiune? Cum să ajută școlă modernă avisată de regulă la propriile-i puteri și pîrăsită de familie și societate?

Instituțiunea internatelor, unde elevii veniți din depărtări mai mari și lipsiți de îngrijirea părintescă, sunt puși și n'afară de școlă direct sub controla școlii, e veche și pe lângă o întocmire și supraveghere rațională s'a dovedit în toate timpurile de salutară.

Cum să se ajute însă școlă față de acei elevi, cari stau tot sub îngrijirea părintescă și astfel controla școlii se estinde numai asupra scurtului interval de timp, cît îl petrec elevii dîlnic între pîreții edificiului școlar?

Aici conlucrarea armonică între școlă și familie e indispensabilă.

Stabilirea unor legături mai intime între școlă și familie, între profesori și părinți în scopul promovării intereselor de educațiune ale elevilor — e o trebuință tot mai mult simțită și tot mai insistent accentuată de pedagogia mai nouă. S'au făcut în punctul acesta diferite încercări și experiențe. Germania, bogata patrie a tuturor ideilor mari pedagogice, și-a impus onorifica misiune de a face și în punctul acesta începutul. S'au instituit un fel de întruniri sîu conveniri intime, așa numite „Elternabende“, așa-déră un fel de „serate pedagogice“: părinții la invitația specială a profesorilor se întrunesc în edificiul școlii sîu alt local corîspundător, ca d. e. un restaurant, și aici abandonîndu-se ori-ce formalități și oficiositate rece, se discută frătesce difetele cestiuni de educațiune. Aici părinții trupesci și spirituali ai elevilor, ca bunî pretinî, încăldîți și însuflețiți de același scop nobil, discută cu dragoste și lealitate căile și mijlocele prin cari s'ar pute ușura opera educațiu-

nei și într'o parte și alta, și astfel s'ar pute asigura cu mai mult succes fericirea tinerelor odrasle încredințate lor — pe lângă o grea răspundere morală — de Dumneșeu, natură, societate și stat.

Instituțiunea seratelor pedagogice s'a dovedit de bună și folositoare. De la 1888 încôce s'au făcut mai multe încercări de felul acesta în diferite orașe ale Germaniei, ca Altenburg, Penig, Dohna, Halle, Mügeln, Pillnitz, Magdeburg.

Seratele au fost cercetate de un număr public, și discusiunile purtate cu mult interes și căldură au ținut adeseori pînă tîrziu la miezul nopții. S'au atins fel de fel de chestiuni de educațiune, care de care mai interesante și practice, din cari au profitat și profesorii, der și mai mult părinții. In Pillnitz bunăoră în sala, în care se țineau seratele, se aședă o cutiără de tinichea, în care părinții aruncau micî țidule de hîrtie cu fel de fel de întrebări, la cari aveau să răspundă profesorii și în urmă să replice și părinții. Intre întrebările puse și discutate s'au gîsit d. e. și următoarele: n'ar trebui ore părinții încunoscînțați fără în-

tîrziere, de câte-ori se întîmplă ceva deosebit cu elevul în școlă? sîu e consultat ca părinții să vină în ajutorul elevului la rezolvarea problemelor aritmetice sîu la pregătirea traducerilor din limba latină? etc. etc. La aparență sunt întrebări banale, în fond însă sănătoșe și practice.

Esemplul bun a aflat imitatori. Instituțiunea seratelor pedagogice s'a introdus și în patria noastră sub numele de „Szülöi Értekezletek“ (consfături, consultațiuni cu părinții). Prima serată de felul acesta s'a ținut în Budapesta la gimnasiul așa numit model în anul 1901 și de atunci se țin întruna, fiind îmbrățișate tot cu mai multă căldură din partea părinților. Intre problemele atinse s'a debătut d. e. și întrebarea: *Există raportul cuvenit între puterea de rezistență a elevilor și munca intelectuală, ce trebuie să o îndeplinescă în școlă, cu alte cuvinte intru cît se pôte observa surmenajul sîu o prea mare încercare a elevilor, și decă da, intru cît pôte fi făcută responsabilă școlă și intru cît educația în familie?* Rîspunsul așa cum s'a stabilit în comun acord de profesori și părinți, a fost franpant, der în același

* Veđi Nr. 323—326.

A vorbit contele *Tisza* și despre *revisuirea regulamentului camerei*, și a declarat, că numai cu scop de a simplifica desbaterile dorește revisuirea, însă și această numai cu învoirea tuturor partidelor.

În *cestiunea militară* a declarat *Tisza* lui *Polonyi* următoarele: Pe casarmele și edificiile militare clădite pe cheltuēla comitatelor și comunelor, *inscripțiile vor fi ungurești*, pe cele clădite de către erar *inscripțiile maghiare-germane*. *Tote documentele ofițerilor* supuși ungar și ale soldaților gregari, vor fi date exclusiv în limba maghiară și soldații din „armata maghiară” vor fi imatriculați în limba maghiară (adeacă, vor fi imatriculați cu nume *maghiarisate*. — Red.)

La cererea lui *Polonyi*, ca soldații cari au servit trei ani să fie concediați imediat după prezentarea proiectului de recruți camerei și pedepsele să li-se ierte, *Tisza* a declarat, că dispoziția această este un drept al corōnei, însă și din parte-i va face tot posibilul pentru realizarea acestei dorințe.

La restanțele de dare obvenite în starea de *ex-lex*, până la suma de 200 cor. nu se vor socoti procentele de întârziere și dările directe se vor plăti *in rate*, fără procente de întârziere.

Pentru urcarea venitelor orașelor, taxele după consumul de carne și vin se vor ceda pe viitor în beneficiul orașelor.

În fine ministrul președinte a declarat categoric lui *Polonyi*, că *cestiunea drepturilor majestatică* nu o va aduce înaintea camerei. Dacă însă opoziția ar solicita un vot asupra acestei părți din programul militar, guvernul va respinge simplamente această încercare.

Francisc Kossuth a propus, că dacă partidul e gata a intra în tratări cu guvernul pe baza condițiilor înșirate de *Polonyi*, atunci să se adaugă la aceste condiții și reforma dărilor, a creditului, a legii de executare, a *comasațiunii în Ardeal*, a industriei și competențelor.

E vorba, deci, de o *desarmare din partea kossuthiștilor*. Acosta a vizat-o de altfel însuși *Francisc Kossuth* într'un articol publicat în „*Egyetértés*”, pledând pentru alegeri nouă și pentru reforma electorală pe baza punctului de vedere al lui *Toth*, și acum și al lui *Polonyi*.

Ciudat lucru, că *Kossuth* se plânge, că naționalitățile au prea mari favoruri electorale (!), și în privința această încercă să aducă și „dovezi”.

Cu drept cuvânt putem fi curioși unde vor ajunge și ce concesiuni vor mai pute storce *kossuthiștii* cu o astfel de inițiativă, după ce în *cestiunea militară* au dobândit atâta, cât nici ei nu credeau și după ce li-a succes de-a binele să introducă *maghiarisarea și în armata comună*,

timp și instructiv pentru parinți. *Etă* răspunsul: Întru cât se observă surmenajul, *vina o poartă numai și numai acei parinți*, cari pornind dintr'o ambițiune absurdă și iperzel nejustificat pedagogicesce, cercă să se ridice preste școlă și potențând ocupațiunea elevilor, le îngreunază sarcina spirituală prin *instrucțiune particulară în musică, limbi străine și alte sporturi superflue și de prisos*.

De ce nu s'ar pute introduce și la noi o comunicațiune și contact mai apropiat și intim între școlă și familie, fie în forma seratelor pedagogice, fie în altă formă?

S'ar pute fără îndoelă, deși zidul despărțitor între școlă și publicul mare la noi e mai gros și mai inaccesibil, ca în altă parte. Causa? Prejudiții false, puțină pricepere pentru importanța școlii etc., cari tōte își au temeiul în nivelul cultural nu tocmai ridicat al publicului nostru, cu alte cuvinte în *cultura pedagogică necorespunzătoare* a omenilor noștri.

Deci să nu încunjure nimenea școlă, nici tinerii, dăr nici bătrânii, nici elevii, dăr nici *parinții elevilor*!

N. Sulică.

— căci ce alta vré să ăică reforme ca acelea, pe cari le-a pus în vedere *Tisza*?

Nu de geaba jubilează și strigă „*Magyar Szó*”: „*Armata noastră* primesce insignii maghiare. *Judicatura militară* gradat va deveni maghiară. *Autoritățile militare* corespundă în limba maghiară cu autoritățile civile. În școlile militare se introduce instrucțiune maghiară. *Ofițerii noștri* vor fi maghiari. *După programul primit de rege, într'un deceniu la regimentele ungare toți ofițerii vor fi maghiari... Etă depusă pentru viitor baza armatei maghiare în limbă și în spirit.*”

Cnm să nu aibă, deci, *kossuthiștii* curagiul de a — desarma?

*

De altcum *Stefan Tisza* într'o convorbire ce a avut-o erl cu un diarist din Viena a ăis:

„*Intre mine și între partidul kossuthist, séu între mine și Polonyi nu s'a stabilit nimic. Dacă va fi de lipsă, voi ordona imediat nouă alegeri.*”

Programul de lucrare al camerei este următorul: Discursul program al ministrului-președinte. Alegerea președintelui camerei. Proiect de lege privitor la contingentul recruților. Indemnitatea.

Programul Sêrbilor radicali.

Scim, că autoritatea politică a oprit adunarea poporală convocată de Sêrbii radicali la *Carlova* (comit. *Torontal*) pe nise motive din punct de vedere de drept și constituțional absolut inadmisibile. Contra acestei măsurii volnice a solgăbirăului s'a făcut recurs la ministrul de interne, dăr nu se speră, că ministrul să fie mai drept și mai echitabil, decât subalternul séu din *Torontal*.

Prin această — după cum i-se scrie lui „*Bud. Hirap*” — n'are să se iee de la ordinea ăilei organizarea acestui partid, cel mai însemnat la Sêrbii din *Ungaria*. Despre această dă asigurări categorice „*Zastava*” organul partidului, care declară franc, că dacă recursul nu va fi rezolvat favorabil de către ministru, programul de organizare asupra căruia era să se discute în *Carlova*, se va publica în tōtă întinderea în „*Zastava*” și se va face obligator pentru toți membrii.

Două motive importante îi silesc pe Sêrbii radicali de a face ca programul lor să fie primit de toți Sêrbii din *Ungaria*, anume: *stabilirea postulatelor sêrbesci* cu considerare la nouele alegeri eventuale și anomalia în care a cădut partidul în urma adunării ținute în *Okucsan* (*Slavonia*) în care s'a primit un program croat așa că Sêrbii din *Croația* stau pe baza unui program nou, ér Sêrbii din *Ungaria* încă tot pe baza vechiului program.

În programul din *Croația* partidul radical sêrbesc pretinde modificarea art. de lege XII de la 1867 în direcția de a-se garanta independența *Ungariei* față de *Austria*, pretinde teritoriu vamal autonom, ér pentru *Croația* autonomie mai largă și independență financiară.

În privința reîncorporării *Dalmatiei* primesce punctul de vedere al partidului național sêrbesc dalmatin, care în adunarea din *Spalato* a acceptat în principiu îndreptățirea reîncorporării, dăr a declarat tot-odată, că din oportunitate politică nu dorește reîncorporarea, până când adecă nu se va îmbunătăți situația Sêrbilor din *Croația*. În ce privește postulatele naționale programul din *Okucsan* se mărginesce la cererile Sêrbilor din *Croația*.

E vorba însă aici de Sêrbii din *Ungaria*. *Miletici* a fost redactat un program de postulate, care nu diferă mult de cel din *Okucsan*. Acel program ca și acesta, pretinde recunoșterea tuturor naționalităților ca *națiuni*, respective dezvoltarea naționalităților (Sêrbilor) din *Ungaria* pe teren politic, cultural și economic pe base proprii naționale, mai ales însă exercitarea influenței lor asupra vieții de stat, ca *individualități naționale*.

Judecând după tōte acestea, programul Sêrbilor radicali nu cedăză nimic din

postulatele programului redactat de *Miletici* la *Becicherecul mare*, cel mult ar pute să fie vorba de două puncte nouă. Sêrbii radicali pretind o autonomie mai largă a țării față de *Austria*, luând poziție în același timp pentru teritoriul vamal autonom.

Nu scim întru cât informațiunile aceste ale foiei maghiare amintite corăspund întru tōte adevărului. Fōia din *cestiunea* adaugă, că Sêrbii pe lângă astfel de postulate nu vor pute să se apropie de *Maghiari*, căci *Maghiarii* n'au să-și schimbe atitudinea față de ei, câtă vreme ridică astfel de pretensiuni.

De sigur, că și Sêrbii radicali vor fi convingși despre această. Ei însă ca orî care naționalitate din *Ungaria* și *Transilvania*, nu vor ca în schimbul laudelor ce li s'ar aduce de către șovinisti, să renunțe la asistența și individualitatea lor națională.

Probleme economice și sociale.

b) Cestiunea viilor.

(Viile vechi și viile nouă. Cestiunea altoirei rezolvată. Doi eroi ai practicii. La nenea *Opincaru* în pivniță. *Mora* la fabulei.)

— Urmare. 3. —

În genere stare materială mai bună omenii mai bine îmbrăcați, mai bine nutriți și mai sănătoși, unde sunt vii, de cât acolo, unde nu sunt. Populațiunea mai numărosă și brațele inteligente găsec mai ușor ocupațiune și câștig în vii, de cât orî la care producțiune agricolă. Cei mai mulți dintre *Românii* din *Sebeș* trăesc adî numai din vii și se susțin după ele, căci pământ de hrană au și dēnșii pōte mai puțin de cât în altă parte, dăr fiind comasat, ei îl lucrăză mai ușor și mai sistematic. Mulți muncesc în parte și a 3-a și fac clacă (mită). În ăia însă, când ei vor pierde viile, jumătate din ei trebuie să ia lumea în cap, căci ei nu au sutele de jugere de moșie la spatele lor, cari să-i hrănescă și încăldăscă, ca moșnenii din *Buzău* și *Prahova*.

Filoxera s'a întins și progresat grozav și în *Transilvania*, ea și-a făcut apariția și în viile de la *Sebeș*. La străini, Sași și Unguri pe pământurile comasate omenii cu dare de mână, alții sprijiniți de guvern, bănci și societățile economice, se lucrăză pe capete, s'au înființat pepiniere de viță americană pentru trebuințele proprii dăr și pentru speculă, alții au desfundat pământul (rigolat) și altoesc mereu pe ficcare an vii cu vițe nobile și indigene, și éráși alții au înființat vii nouă altoite și nealtoite, acolo unde n'a fost nici-odată vie. Și sunt încă destule cōste și poziții admirabile, potrivite pentru vii și grădini de pomaturi alese, cari stau încă neocupate și nefolosite. — Ér omenii noștri se duc cu duimul la *America*.

Făț de aceste mișcări și tendințe culturale și sociale ale străinilor, *Românii* stau nepăsători și reci, ca și când pe ei nu i-ar privi de loc acel flagel, și pierderea viilor nu ar avé pentru ei nici o importanță. Chiar și viile *Blașului* și ale locuitorilor de pe domeniile fundațiilor sale, după cât sunt informat, ar fi contaminate de *filoxera* și în parte distruse. *Episcopia rom. catolică* are o splendidă vie reconstituită din nou de vițe altoite și soiuri nobile alese la *Bélgard* — care pōte servi multora de model. Și totuși la *Românii* nici o mișcare, nici o inițiativă, fie din partea administrațiilor domeniilor, orî a consistorului, orî a băncilor, orî a altor autorități romănesci în privința această, căci *Românii* au ce perde și ce să le și rămână!

Incontestabil, că *filoxera* a fost un mare rău și flagelul cel mai mare ce a venit peste țările noastre, mai grav de cât invasiunea lăcustelor și *Tătarilor*, cari devastau sēmănturile un an doi și apoi dispăreau, căci erau trecătoare, dăr *filoxera* este permanentă. Și cu tōte aceste a adus și ea un bine. Ne-a învățat pe toți, în tōte țările, să cunoșcem mai bine viile ce le avem, și să ne dăm mai bine sēma de

valōrea și importanța lor și a celor străine, și ne-a impus cu de-a sila o cultură mai sistematică și mai îngrijită, de cât înainte, cu desfundarea pământului până la un metru adēncime și gunoarea lui, săpatul mai des, arăcitul (păruiatul) și legatul mai sistematic; altoitul înainte a fost necunoscut la vie, culesul cu alegerea și asortarea minuțiosă a strugurilor după specii și varietăți, tratamentul rațional al mustului și vinului etc. etc. Apoi ea ne-a adus și făcut cunoscuți nu numai cu vițele americane, ci și cu cele celebre indigene și străine.

Adî nu este nici o raritate ca să găseci la orî ce sat cu vii, soiuri de struguri din tōte țările *Europene*. Fōrte des găseci și veți prin satele mixte vin de *Oporto*, de *Burgunt*, de *Bordeaux*, *Chasselas-Traminer*, *Riesling*, fulmint, *Othonel* alături cu *Jordovanul*, *crăiasa* și *pōma fēlăscă* indigenă. Adî mai în fie-care vie înființată din nou, trebuie să fi cu pomelnicul în mână, orî să-ți faci din cap călindar, ca să îți minte tōte speciile și varietățile, ce ai vădūt și cunoscut, ca să-ți poți da sēma de ele și prin ce se deosebesc o varietate de cealaltă, și care este mai bună. Aceste tōte sunt datorite mare parte *filoxerei*, și datēză de la invasiunea ei.

Și adesea găseci vii model, executate și conduse de omeni străini de meserie și de ocupațiuni cu totul diferite. Am fost adese-orî în pepiniere de ale statului și în vii model, și aveam una din pepinierele statului lângă serviciul meu, și totuși n'am învățat cum se tratēză și cum trebuie întreținută vița americană. Am învățat a o cunoșce mai de aproape și esigenta ei de cultură și de dezvoltare, la un *foșt căpitan*, unde am întâlnit și pe inspectorul viticol al statului, venit în inspecție și pentru informațiuni la particulari.

(Va urma)

SCIRILE DILEI.

— 22 Octomvrie v.

Universitarii români din Clușii invită la *Ficnicul* ce se va ține *Joi* în 26 *Nov.* st. n. 1903, în sala redutei orașului. Venitul curat e destinat pentru ajutorarea tinerilor lipsiți de mijloc. Inceputul la orele 8. Prețul de intrare: de persoană 3 cor., de familie până la 3 membrii 6 cor., de la 3 membrii în sus 8 corōne. *Clușii*, *Noemvrie* 1903. Comitetul arangiator: *Silviu Brandieș*, președinte. *Ioan Jarda*, vice-președinte; *Laurențiu Căpușan*, vice-președinte. *Traian Pop*, secr. I., *Augustin Rațiu*, secr. II., *Eugen Sămpetean*, casier., *Valentin Porușiu*, controlor., *Aurel Moldovan*, *Emil Dan*, maiordomi. Contribuirile peste taxă și ofertele maritimose sunt a se trimite la adresa casierului (strada *Deák Ferencz* nr. 29) și se vor publica prin ăiare.

„*Socialiștii români în Budapesta.*” Sub titlul acesta ăiarul „*M. Szó*” publică cu vedită bucurie următoarea scire: „*Partidul social-democrat din Ungaria* în timpul din urmă a început să propage cu mare zel ideile socialiste printre *Românii*. Poporul român este fōrte accesibil (?) pentru idea ce promise a răscumpăra (!) lumea, deore-ce pășaniile de sute de ani l'au învățat, că conducătorii naționali l-au tras numai pe sfōră (!) *Partidul socialist* a început să editeze o fōie cu numele „*Adevărul*” care propovăduesce cu mare aparat printre *Românii* ideile socialiste și luminează (!) poporul, că conducătorii lor îi înbată cu apă rece. „*Nu Ungurul este dușmanul tēu* — scrie „*Adevărul*” — ci *capitalistul român* de-opotrivă cu cel maghiar, ér muncitorul maghiar asupra trebuie să-și fie frate în bucurie și suferință”. În ăia de 2 *Noemvrie* s'au întrunit muncitorii socialisți români spre a stabili conducerea mișcării. Întrunirea a avut loc în strada *Dob* Nr. 52 și au hotărît înființarea unei societăți a muncitorilor români, cu scop de a propaga ideile socialiste, a „*lumină*” poporul român și a-l „*feri* de con-

ducătorii lui naționaliști". — Se vede că propaganda evreiească începută de Salușinsky a început să dea rîde și partidul social-democrat a găsit un nou izvor de venit în filerii bieților muncitorii români, câți s'or fi pripășit prin Budapesta.

Expoziția de agricultură în Brăila s'a deschis Duminecă în 1 Novembrie în prezența d-lor Baicoianu secretar general al ministerului domeniilor și reprezentant al guvernului, B. Missir și Al. Marghiloman foști miniștri, Gabrielescu, prefectul județului, N. N. Ionescu, primarul orașului etc. Episcopul Pimen *Georgescu* a celebrat serviciul religios de inaugurare. Au ținut discursuri: d-nul Gabrielescu și d-nul Baicoianu. D-nul Gabrielescu a dat un prânz la palatul administrativ, la care s'au rostit mai multe toaste. S'a trimis o telegramă omagială Regelui și alte telegrame ministrului președinte, Sturdza, și ministrului domeniilor, Stoicescu.

Răsvrătire jidovă în Varșovia. Din Varșovia se telegrafază, că la recrutarea ce s'a ținut acolo Sâmbătă, *cinci sute de Jidovi* s'au opus autorității militare. Gendarmii au dat foc. *Patru-deci* de jidovi grav răniți au fost transportați la spital. Pe drum au murit mulți. Cei mai mulți dintre răsvrătitori au fost arestați. Răsvrătirea s'a continuat.

"Transilvania", organul "Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român" nr. V. Anul XXXIV a apărut acum cu următorul conținut: 1, Adunarea generală de la Baia mare. 2, Statistica economică. 3, Simplificarea scrierei sunetelor închise de Dr. Florian Stan. 4, Cărămida și litera de Atanasie Marinescu. 5, Știință, literatură și arta: a) Despre testament de Dr. Valer Moldovanu recenziune de Iosif Steroa Suluțu b) Dr. Augustin Bunea, "Discursuri, Autonomia bis. Diverse" recenziune elogiasă de I. c) Medicul poporului de Dr. I. Felix p. II. d) "Enciclopedia română" fasc. XXXI anunț e) Octavian Smigelschi. Expoziția de tablouri. Apoi urmăză "analele" său procesele verbale din ședințele comitetului Asociațiunii. Director Dr. C. Diaconovich. Abon. 10 corone.

Funcționar consular condamnat. Am scris la timpul său despre funcționarul de la consulatul austro-ungar din București, Wilhelm Schmidt, care a defraudat 80.000 lei, moștenirea croitorului Fischer, supus ungar, și care murise anul trecut în București. Schmidt a voit să fugă în Bulgaria, dăr poliția română l'a prins și l'a estradat Ungariei. Procesul lui s'a judecat zilele acestea în Caransebeș. El a fost condamnat *la 6 ani* temniță. Când s'a publicat sentința, Schmidt a fost apucat de un acces de nebunie, așa că în loc de temniță a trebuit să fie transportat la casa nebunilor.

Bombă într-o biserică. Cât de înverșunată este lupta anti-creștină patronată de guvern în Franța, dovedește cazul recent întemplat într-o biserică din cartierul Belle Ville din Paris. În cursul serviciului divin a explodat o bombă, producând o panică de nedescris printre credincioșii adunați acolo în număr foarte mare. Din norocire însă n'a căzut victimă nici o viață de om, ci numai amvonul a fost ruinat. Se vede că atentatorul își făcuse planul, să omăre pe preot tocmai când se afla predicând. Planul detestabil însă n'a reușit, căci explozia s'a produs după-ce preotul își terminase predica.

Reclamă prin intervenția preoților. Un jidov din Budapesta a inventat o nouă metodă practică pentru a-și plasa biletele de loterie. După cum scrie "Alkotmány", el a adresat preoților o circulară scrisă în termeni foarte evlavioși, în care jupânul spune, că el cheltuește foarte mulți bani pentru anunțuri și reclame și s'a gândit, că banii aceia mai bine ar fi să-i dea ca proviziune preoților spre a-i întrebuița pentru scopuri bisericesti și să-i împartă săracilor. Preoții în schimb, să dea

losurile unui crâșnic, ca să le vîndă pe la ómeni. "Alk." vestezește energic această apucătură jidovă.

D-șora Agata Bărsescu, care venise de la Berlin în orașul nostru spre a juca câteva seri pe scena de aici cu trupa teatrală a d-lui Bauer, ne adresază în ajunul plecării sale de la Brașov la București următoarea scrisoare:

Domnule Director! Vă rog fiți așa de bun și faceți cunoscut Onor. Public din Brașov adevărata cauză pentru care nu am jucat. Eu am venit de la Berlin la Brașov și mă bucuram să joc érași în acest oraș, unde am fost întotdeauna bine primită și sărbătorită și unde am atâtea cunoștințe iubite. Speram să joc cel puțin de 5 ori și aduceam *roluri noue*. Din nefericire am trimis bagajul meu cu 7 zile înainte și trebuia să fie cel mai târziu Duminecă în Brașov, dăr nici până astăzi n'a sosit. Am fost pe jumătate nebună de supărare, dăr ce puteam face?

Astfel din cauză că nu am jucat aici, renunț la tot turneul meu, care trebuia să-l fac în timp de 2 luni de zile și mă întorc acuma la București zdrobită de supărare și bolnavă.

Doresc din suflet să se afle, că *Direcția teatrului* nu are nici o vină. Din contră are pagubă din cauza mea și a acestui incident. Regret cu atât mai mult, cu cât am pentru *Direcția Bauer* cea mai mare simpatie.

Primiți vă rog d-le director vii și sincere mulțumiri și sper, că publicul va uita acest desăgument și cu altă ocazie mă va primi ca și altă-dată.

Brașov, 3 Nov. n. 1903.

Agatha Bărsescu.

Regretăm mult, că distinsa artistă printr'un incident neprevăzut, independent de voința d-sale, a fost de astă-dată împiedecată de a juca. Nimeni nu va pute să ia în nume de rău, decât d-șora Bărsescu n'a putut să se arate pe scenă în nisele costumuri de cele ce se află în garderoba teatrului, cai nici nu i-s'ar fi potrivit. Sperăm, că celebra noastră tragediană ne va visita érași cu cea mai deaproape ocaziune.

Din Munții apusenii.

— 3 Noemvrie 1903.

În 27 Octomvrie n. a. c. s'a efectuit în comuna Bistra din Munții apusenii un lucru, despre care toți Români trebuie să aibă cunoștință, anume:

Representanța comunală din Bistra, cu majoritate de voturi a adus conclud, că: banii comunei în sumă de 30,000 corone să-i plaseze în acțiuni și spre scopul acesta să se înființeze o bancă comunală în Bistra cu un capital de 50,000 corone, din care comuna să cumpere acțiuni până la suma de care dispune, ér restul acțiunilor să se cumpere de către privați.

Cetind cineva acesta i-s'ar păré lucru de tóte zilele înființarea unei bănci într'o comună.

Nu e lucru de tóte zilele însă, că reprezentanța cu majoritate de voturi a primit proiectul de statute prezentat de notariul V. Tomuța din Câmpeni, prin care averea comunei și a privaților din Bistra se pune la dispoziția viceșpanului comitatului Turda-Arieș.

În acel proiect este un §, în care pe comună în adunările băncei o represintă viceșpanul. Avénd în adunări comuna majoritatea voturilor, reprezentantul acesteia e dispunătorul. Póte dispune, ca atâtea și atâtea procente din venitul băncei să se dea "Kulturegyletului" său altor instituțiuni îndreptate contra Românilor.

Se svonesce, că înființarea numitei bănci, are de scop ruinarea băncilor românesce din munți și spre acesta statul se va îngriji prin mijlocirea viceșpanului și a unor deputați dietali ca Boncza, Hollaki etc., să fie bani la dispoziția înființândei bănci și să-i póta împrumuta în condițiuni favorabile cu 5—7% poporului.

Cu un cuvânt, Tomuța și cu uneltele sale primarul Todor Achim etc. au introdus calul troian în munții apusenii. Să le fie de bine.

Preotul Romul Marcu de acolo, a luptat cu bărbăție în contra acestor uneltiri, a fost majorisat însă chiar prin aceia, cari înainte de ședința îi promisera concursul. Peirea ta din tine Israile!

X.

Din America.

Pittsburgh, Pa., 18 Oct. 1903.

On. Redacțiune! În numărul 35 al "Gaz. Trans." o scrisoare din America vă făcea cunoscut progresul și starea societății de ajutor "Română Carpatină" din Cleveland Ohio. Încercarea de la Cleveland e demnă de tótă lauda, ér pentru reușită d-l Pavel Borza a stărui mult, sfătuind și îndemnând pe Români a ține pas cu celelalte națiuni, cari ne împresoră și cari venind în această țară mai de mult decât noi, au o stare materială mai bună, decât a noastră.

Societățile de ajutor ne sunt foarte necesare, ér legile Statelor-Unite sunt foarte bune și libere nu pun nici un obstacol în cale: nici ținesc spre a-ne desnaționalisa. Folosindu-ne de dreptul, care în legile americane e privit ca virtute, în zile de sărbătoare manifestăm pacinic, dăr cu entuziasm și cu o mare ușurare de suflet, că deși suntem străini și departe de țară noastră, totuși iubitul noastră tricolor atât de mult isgonit în patrie și foarte scump nouă, aici póte să fâlfâie în libertate. Acesta e un balsam, care ne mai alineză dorul de la iubiiții noștri de acasă. Până adî în Statele Unite avem în cât-va organizate vr'o 5 societăți; pentru ajutor în cas de bôlă sunt 3, ér 2 pentru bibliotecă.

Pentru a puté lucra mai cu succes o unire a tuturor societăților deja în existență ar fi necesară, ér societățile deja înființate ca și cele viitoare să rămână ca secții ale Uniunii Române. Astfel lucrând mână în mână cu un program, ne ajutam la ce găsim bun și folositor.

Numărul nostru s'a înmulțit și creștem mereu, ér fructul acestei creșteri ne arată tot mai des ce ne lipsesce. Mulți din ai noștri sosiți de curénd în această țară, îmbolnăvindu-se, o duc foarte greu, cheltuesc tot ce au, ba de multe-ori mai duc și lipsă. Din când se mai întemplă câte-un cas de mórte naturală său accidentală. (Sunt multe casurile de mórte náprasnică în fabricile de aici). Durerea ne e mare când ne vedem în fața morții așa de nepregătiți: mai toți am plecat de acasă cu speranța de a-ne reîntórce fiind în flórea vieții. dăr ori cum mórtea nu ne cruță și din când în când intră printre noi. Până la mórte tóte mai merg cum merg, dăr aci durerea ne e mai mare, nu avem preot, care să conducă slujba dumneșească în dulcea noastră limbă.

După împrejurările de față, existența unui preot român ar mai lăsa de dorit, nefiind stabiliți Români cu speranțe de a rămâne aici. Unindu-ne toți Români în o societate, acesta lipsă s'ar puté îndrepta mai curénd, ajutându-ne noi însine prin contribuții mici a ajunge nu peste mult la o sumă frumoasă, din care să se póta plăti la timp preoții și alte ajutóre celor în suferință.

Un tîner și brav preot român din diecesa Aradului ni-s'a oferit a veni preot la noi, decât îl vom alege. În împrejurările în cari ne găsim, nu am putut lua altă hotărîre, decât să mulțumim onoratu-lui preot, care s'a gândit la noi și ar dori să fie între noi și să-i descriem lucrurile după cum sunt de prezent. Ce bine ar fi decât ne-am puté înțelege și am lucra în unire, avénd toți un dor în inimă: dorul de a progresa și a ajuta pe de-aprópele la trebuință, căci numai așa ne vom puté îndeplini chemarea noastră și vom puté ține pas cu vecinii noștri între cari trăim adî, și cari au societăți cu diferite scopuri nobile și dela cari putem lua exemple.

Averea noastră aicea e sănătatea, traiul ni-l câștigăm prin lucru dilnic; unii avem lucru foarte greu, ér greul aicea e de mai multe feluri, și anume: lucru greu care cere putere de Hercule, lucru greu,

din cauza marei și aprópe nesuferitei căldurii în care stau unii lucrători la fabricile de fier, oțel și alte. Mai sunt greutăți din cauza prea marelui praf și fum pe care nu îl pot suferi toți. Tóte merg bine cât timp suntem sănătoși. Îmbolnăvindu-ne, său avénd câte un cas de mórte, în multerénduri suntem siliți a face colecte de la pretini și cunoscuți pentru a mai acoperi o parte din cheltuielă. Colectele în multerénduri ne aduc puțin și se fac cu greu.

Reuniunea "Vulturul" a întrebat odată "Reuniunea Rom. Carpatină", decă ar fi bucuróși a-ne înțelege pentru formarea unei societăți de ajutor în unire. Răspunsul prim a fost foarte amical, dăr la altă scrisoare a încetat a ne mai răspunde. Cu speranță, că între Români aflători adî în America sunt în număr suficient, cari ar dori ca și noi să fim în legătură mai strîns unii cu alții ajutând pe aceia cari suferé și îngrijindu-ne de aceea ce ne e de lipsă tuturor, propunem acelor cari ar găsi de bine acesta, a ne face cunoscut și a căuta să venim la o înțelegere.

De la "Vulturul".

Bibliografie.

A apărut:

"Aripă de vis" de Constant *Cantilli*. București. Tipografia modernă Gr. Luis Str. Academiei Nr. 14. 1903. Cuprînd poezii împărțite în capitole: 1) Roman-cero. 2) Aripă de vis. 3) Bertha (poemă religioasă în versuri). 4) Teatru clasic (fragmente): La Cydnus. Devadada. Sindus. Sfirșitul unei lumi. Prețul?...

Cercetări și considerațiuni asupra vieții de N. G. Eremie. Brăila Tipografia "Universală" Const. P. Nicolau 1903. Prețul 1 leu.

Gramatica română pentru școlile populare Partea I. "Etimologia". Lucrată de I. M. Liuba fost învățator. Ediția II revădută. Editura librăriei Ciurcu Brașov 1903. Prețul 50 bani.

"Istorióre biblice" din vechiul și noul testament pentru elevii și elevele din anul al II-lea de școlă. De George *Ludu* preot și învățator și Ioan *Dariu* învățator. Cu mai multe ilustrațiuni. Editura librăriei Ciurcu Brașov. Prețul 40 bani.

ULTIME SCIRI.

Budapesta, 4 Noemvrie. În conferența de erf a partidului liberal contele Tisza și-a schițat programul: Tisza a accentuat, că politica sa va fi națională, respectând drepturile și observând sentimentele frătesce față cu naționalitățile, concetățenii de limba străină. Spre acest scop e necesar, ca "agitatorii" să simtă nu numai puterea statului, dăr să se vadă isolați și de cetățenii, cari vorbesc o limbă străină, însă au sentimente patriotice.

Constantinopol, 3 Noemvrie. Ministrul de externe *Tevfik pașa* a comunicat ambasadorilor rus și austro-ungar *îngrijirile și excepțiunile Sultanului* față cu pretenșiunile de reforme cu privire la cari a promis să ia o deciziune până la finele săptămănei trecute. *Îngrijirile Sultanului* se refer la *controlul european*, care numai prin silă s'ar puté introduce.

Sofia, 3 Noemvrie. Alegerile bulgare s'au făcut în cea mai mare ordine. Au fost aleși 146 guvernamentali și 43 opoșionali, între cari și Danef. Toți miniștrii au fost aleși.

POSTA REDACȚIUNELI.

Nana s'a cetit și nu se póte publica. — Salutări și prietenie!

Proprietar: Dr. Aurel Muresianu.
Redactor responsabil: Traian H. Pop.

Dela „Tipografia A. Mureșianu“ din Brașov, se pot procura următoarele cărți:

(La cărțile aici înșirate este a se mai adăuga o lângă portul postal arătat, încă 25 bani pentru recomandăția.)

Atragem atențiunea cetitorilor asupra cărților de mai jos, care se vând cu prețuri reduse, ba chiar numai pe jumătate, de cum s'au vândut până acum.

1) *Lascar Viorescu, O icăună a Moldovei din 1851* de Wilhelm de Kotzebue. Este cunoscută această scriere ca o lucrare istorică de mare valoare în literatura noastră. Conține 268 pag. cu tipar curat și hârtie de lux. Prețul în loc de 4 cor., cum s'a vândut până acum, este așii numai 2 cor. (+ 30 bani porto.)

2) *Poesii* de Veronica Micle, regretata noastră poetă. Conține 144 pag. În loc de 3 cor., se vinde numai cu 1 cor. 50 b. (+ 10 b. porto.)

3) *Poesii complete* de Carol Scrob. Numele acestui autor este de asemenea bine cunoscut literaților noștri și poeziile lui ocupă un loc frumos în literatura română. Prețul s'a redus dela 4 la 2 cor. (+ 10 b. porto.)

7) *„Vrei să te iubescă bărbatu?“* Broșura cu acest titlu conține povești practice serioase și foarte potrivite pentru familiile bune. Prețul dela 1 cor s'a redus la 50 b. (+ 5 b. porto.)

4) *Instrucțiunea gimnasticeii* în școlile de băieți și de fete. Cu 57 figuri în text, de D. Ionescu, profesor de gimnastică la liceul Lazăr și la școala normală de institutori din București. Preț. în loc de 3 cor. e 1 cor. 50 b. (+ 10 b. porto.) De lipsă e mai cu seamă pentru învățători.

5) *Originea monedelor* (a banilor) de M. C. Suțu, o interesantă conferință ținută la Ateneul Român din București. În loc de 1 leu se vinde cu 50 bani.

6) *Poesii* de F. M. Stoicescu. Este o carte mare de 252 pag. cu exterior plăcut și bine îngrijit. Autorul e de asemenea cunoscut în literatura română și versurile sale frumoase nu au lipsă de laudă, căci se laudă de sine. În loc de 4 cor. se vinde cu 2 cor. (+ 10 b. porto.)

Monologuri în versuri seria a 2-adupă Auguste Vacquerie, Eugene Manuel, Uhland, Emile Goudeau, E. Grenet-Dancogur și L. Ratisbonna, de Nicolae Țincu. 1 cor. plus 5 b. porto.

Cărți pentru comercianți și funcționarii de bancă:

Introducere în contabilitate și contabilitatea înpartidă simplă, de I. C. Panțu. O carte bună pentru a învăța cu ușurință contabilitatea. Pagini I—VIII + 213. Prețul 2 cor. (+ 20 b. p.)

„Curs complet de corespondența comercială“ de I. C. Panțu. Conține modele de circulare, scrisori de informațiune, recomandățiuni și acreditive; scrisori în comerțul cu mărfuri, comisiune și expedițiune; cesțiuni cambiale, afaceri cu efecte, monede, cupoane etc. Prețul 3 cor. 20 b. (+ 20 b. p.)

Al doilea capitol din contabilitatea dublă, de I. C. Panțu. Acestă broșură conține: *afacerile de credit cambial și afacerile de bancă.* Prețul broș. 2 corone (+ 10 bani porto.)

Abonamente la „Gazeta Transilvaniei“
se pot face ori și când pe timp mai îndelungat seu lunare.

Cursul la bursa din Viena.

Din 3 Noemv. n. 1903.

Renta ung. de aur 4%	118.60
Renta de corone ung. 4%	98.45
Impr. căil. fer. ung. în aur 3 1/2%	89.50
Impr. căil. fer. ung. în argint 4%	97.90
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	97.20
Bonuri rurale ungare 3 1/2%	92.50
Bonuri rurale croate-slavone	97.25
Impr. ung. cu premii	206.25
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin	155.25
Renta de hârtie austr.	100.45
Renta de argint austr.	100.25
Renta de aur austr.	119.90
Rente de corone austr. 4%	100.40
Losuri din 1860.	153.75
Acții de-ale Băncii austro-ungară.	16.16
Acții de-ale Băncii ung. de credit.	740.—
Acții de-ale Băncii austr. de credit	675.75
Napoleoniori	19.06
Mărfi imperiale germane.	117.17 1/2
London vista.	239.30
Paris vista.	95.17 1/2
Note italiene	95.35

Incercați-vă norocul la BANCA ADLER!

La tragerea principală a loteriei ungare de clasă priv. de curând terminată, a cădut pe losul Nr. 38505, vândut în colectura noastră al 2-lea câștig principal de

Corone 200.000

pe care imediat l'am plătit cu bani gata la norocoșii câștigători.

Afară de acesta s'a câștigat prin noi până acuma:

Corone 100,000	ou Nr. 96224,
” 70,000	” ” 50028,
” 60,000	” ” 22744,
” 30,000	” ” 86198,
” 10,000	” ” 55864 și 69088,

precum și o mulțime de câștiguri mai mici în sumă de mai multe milioane Corone. pe cari asemenea te-am plătit prompt și fără nici o reducere.

Pentru tragerea clasei 1-ă a loteriei a XIII-a, ungară de clasă priv. din:

19 și 20 Noemvrie n. 1903

recomandăm losuri cu prețurile originale:

intregi:	jumătăți:	sferturi:	optimi:
Cor. 12.—	Cor. 6.—	Cor. 3.—	Cor. 1.50

Comandele din afară le efectuăm prompt și discret.

Jacob L. Adler & Fratele
societate de bancă în comandită.
Brașov.

1—10.1140.

Salonul de resturi, Strada neagră nr. 35.

A nu trece cu vederea!

Avem onorea a face cunoscut Onor. public că pentru

SESONUL DE ÉRNA

a sosit un transport nou de

Resturi de mărfuri de lânărie

din cele mai moderne, pentru rochii de Dame și haine bărbătești.

Matăsării, Bluse negre și colorate,

Flanele de calitate foarte fină,

Stofe de doliu de toate prețurile,

Barchent. Flanele de Tennis numai I-a calitate bună.

Onor. Dame sunt rugate în interesul lor propriu a se adresa în cas de lipsă, cu totă încrederea la noi, asigurând un serviciu real, cu mărfuri ieftine și solide.

Cu totă stima

RESCHNER & SCHWARZ.

5—6.1128

Salonul de resturi, Str. neagră 35.

Tipografia Aurel Mureșianu Brașov.

Cruce seu stea dublă electro-magnetică

Patent Nr. 86967.

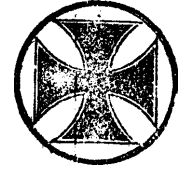
Nu e crucea lui Volta.

Nu e mijloc secret.

Vindecă și inviorază

pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a acest aparat vindecă bo-

se da împrejurării. că le vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra: durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuțuri de ureche, bătăie de inimă, sgârciuri de inimă, asmă, anđul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, receală la mâni și la picioare, reumă, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui și multor altor bôle, ca-l la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In canoe arti. mea se află atestate incurse din toate părțile lumii. cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine pôte examina aceste atestate* Acel pacient. care în decurs de 45 zile nu se va vindeca, i-se retrimite banii. Unde ori-ce încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu.

Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta“, de ore-c. „Ciasul-Volta“ atât în Germania cât și în Austro-Ungaris a fost oficial oprit, fiind nefolositor. pe când aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cerestat. Deja ieftinătatea crucii male electro-magnetice o recomandă indeosebi.

Prețul aparatului mare e 6 cor. folosibil la morburii, cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Pretul aparatului mic e 4 cor. folosibil la copii și femei de constituție foarte slabă.

Expediție din centru și locul de vândare pentru țera și streinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V, Strada VADÁSZ 42 A / E. colțul strada Kálmán.

ABONAMENTE

LA

„Gazeta Transilvaniei.“

Prețul abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:	Pentru România și străinătate:
Pe trei luni . . . 6 cor.	Pe trei luni . . . 10 fr.
Pe șese luni . . . 12 „	Pe șese luni . . . 20 „
Pe un an 24 „	Pe un an 40 „

Abonamente la numerele cu data de Duminecă:

Pentru Austro-Ungaria:	Pentru România și străinătate:
Pe an 4 cor.	Pe an 8 fr.
Pe șese luni . . . 2 „	Pe șese luni . . . 4 „
Pe trei luni . . . 1 „	Pe trei luni . . . 2 „

Abonamentele se fac mai ușor și mai repede prin mandate postale.

Domnii cari se vor abona din nou, să binevoescă a scrie adresa lămurit și a arăta și posta ultimă.

Administrațiunea

„GAZETEI TRANSILVANIEI.“

Tote accesariile cu preț forte ieftin.

Cercetarea liberă fără obligămēt a cumpăra